

2 Postavení odvětví telekomunikací v národním hospodářství

2.1 Popis telekomunikací

Telekomunikace jsou odvětvím národního hospodářství, jehož hlavní ekonomickou činností je služba přenosu informací v podobě dat, hlasu, videa atd.

2.1.1 Činnosti v telekomunikacích

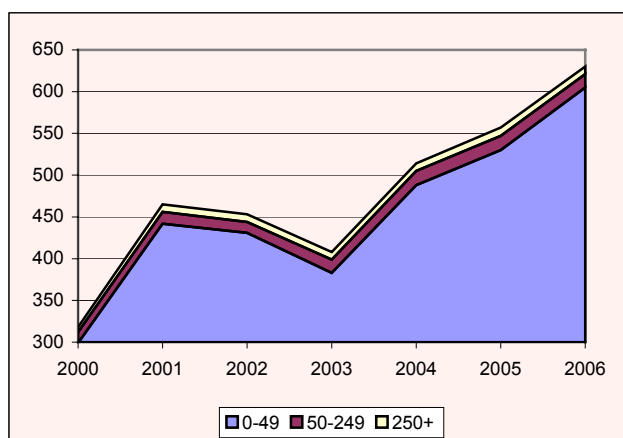
Do odvětví telekomunikací se zařazují následující odvětvové činnosti:

- Telekomunikace (OKEČ 64.2);
  - Radiokomunikace (OKEČ 64.20 1);
  - Ostatní telekomunikace (OKEČ 64.20 9).

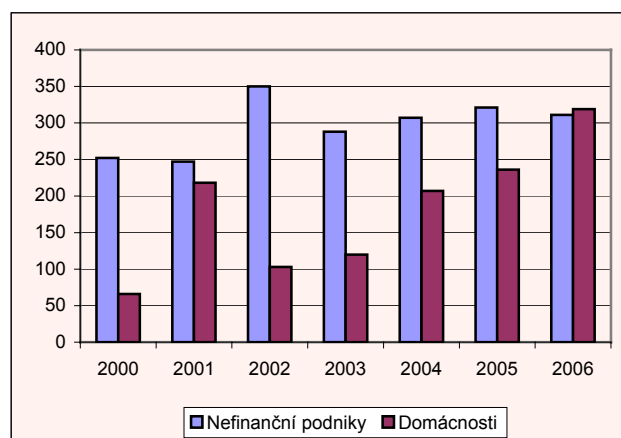
2.1.2 Struktura ekonomických subjektů v telekomunikacích

Podle výsledků ročních strukturálních šetření působilo v r. 2006 v odvětví telekomunikací 630 aktivních ekonomických subjektů, jež se na celkovém počtu podniků v podnikatelském sektoru národního hospodářství¹ podílely 0,06 %. Nefinančních podniků bylo 311 (tj. 49,4 % z celkového počtu podniků ve sledovaném odvětví), domácností 319. Oproti stavu z r. 2000 se počet aktivních telekomunikačních podniků téměř zdvojnásobil (viz Graf č. 1). Na růstu se podílel zejména sektor domácností (v r. 2000 působilo v telekomunikacích pouze 66 fyzických osob). Vývoj počtu a vzájemného poměru nefinančních podniků a domácností přibližuje Graf č. 2.

Graf č. 1 Vývoj počtu ekonomických subjektů v OKEČ 642

Graf č. 2 Vývoj poměru mezi nefinančními podniky a domácnostmi v OKEČ 642

¹ Dále jen podnikatelský sektor NH.

Ekonomické subjekty byly pro potřeby analýzy rozděleny do následujících velikostních skupin podle počtu zaměstnaných osob²:

- malé podniky s 0 – 49 zaměstnanými osobami - **605** podniků;
- středně velké podniky s 50 – 249 zaměstnanými osobami - **16** podniků;
- velké podniky s 250 a více zaměstnanými osobami - **9** podniků.

V souvislosti s velkými podniky je třeba podotknout, že telekomunikace patří k odvětvím, jejichž průměrné charakteristiky, s výjimkou ukazatelů týkajících se počtu podniků a pracujících majitelů včetně pomáhajících členů rodiny, svou vahou určuje právě tato velikostní skupina.

Veškeré fyzické osoby nezapsané do obchodního rejstříku podnikající v telekomunikacích spadaly po celé hodnocené období do kategorie malých podniků.

Bráno z hlediska vlastnické struktury bylo v r. 2006 zjištěno v telekomunikacích 48 (7,6 %) podniků pod zahraniční kontrolou, což bylo o 8 více ve srovnání s r. 2000. Z uvedeného počtu patřilo 34 jednotek (tj. 70,8 %) mezi malé, 9 (18,8 %) jednotek mezi středně velké a 5 (10,4 %) jednotek mezi velké podniky. Pro srovnání: v podnikatelském sektoru NH bylo v r. 2006 pod zahraniční kontrolou 52 003 subjektů, což bylo o téměř 43 % více než v r. 2000, ale stále pouze 5,3 % z celkového počtu subjektů.

Zajímavou informací o vývoji vlastnické struktury telekomunikačních podniků poskytuje velikostní skupina s 250 a více zaměstnanými osobami, ve které v r. 2000 nepůsobil žádný podnik pod zahraniční kontrolou. O šest let později nabízel služby již 5 takových ekonomických subjektů, které zaměstnávaly téměř 69 % všech zaměstnanců odvětví.

2.2 Zaměstnanost, mzdy a produktivita práce

2.2.1 Zaměstnanost

Z celkového počtu 3 845 721 pracovníků působících v r. 2006 v podnikatelském sektoru NH jich pracovalo v telekomunikacích 23 425 (0,6 %), z nichž 22 995 osob připadalo na zaměstnance.

Dominantním zaměstnavatelem telekomunikačního odvětví v r. 2006 byly s téměř 83 % podílem velké podniky. Oproti tomu malé podniky, tvořící 96 % všech ekonomických subjektů, zaměstnávaly 9,3 % zaměstnanců.

Stav zaměstnanců v hodnoceném období klesl o téměř 5 000 osob (tj. o 17,7 %). Jak dokládá Graf č. 3, pokles trval nepřetržitě mezi lety 2000 – 2004 a týkal se výhradně velkých podniků, které v r. 2006 zaměstnávaly o 23,7 % zaměstnanců méně než v r. 2000. Naopak ve skupině středně velkých a malých

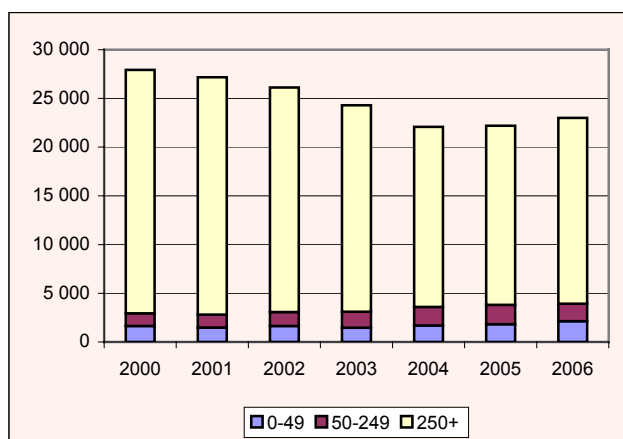
---

² Počtem zaměstnaných osob se rozumí celkový počet osob, které pracují ve statistické jednotce (včetně pracujících vlastníků, společníků pracujících pravidelně v jednotce a neplacených rodinných pracovníků), jakož i osob, které pracují mimo jednotku, ale patří k jednotce a jednotka je platí.

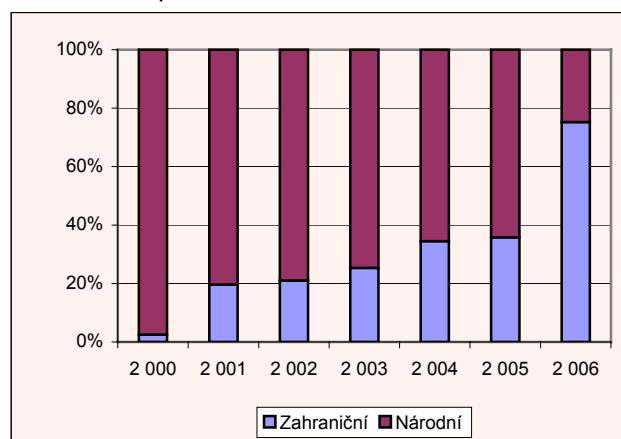
podniků počet zaměstnanců vzrostl o 38 %, respektive o 30 %. Snižování počtu zaměstnanců souviselo se snahou o zefektivnění hospodaření odvětvových gigantů v období před jejich privatizací, což se odehrávalo i v jiných odvětvích. Transformace se dotkla především méně kvalifikovaných pracovních sil s nižší mzdovou úrovní a produktivitou práce, což se zpětně odrazilo ve zvýšení průměrných hodnot těchto ukazatelů za odvětví telekomunikací.

Zmíněné snižování stavů ve skupině velkých podniků se promítlo do podílu telekomunikací na celkovém počtu zaměstnanců v podnikatelském sektoru NH. Zatímco v r. 2000 činil jejich podíl 0,9 %, do r. 2006 klesl na 0,7 %.

Graf č. 3 Vývoj počtu zaměstnanců v OKEČ 642

Graf č. 4 Podíl podniků pod zahraniční a domácí kontrolou na počtu zaměstnanců v OKEČ 642

Jak již bylo zmíněno, analyzované období bylo charakteristické vstupem zahraničního kapitálu do největších podniků na českém telekomunikačním trhu. Tato skutečnost se projevila i na struktuře zaměstnanosti. Zatímco v r. 2000 ekonomické subjekty pod zahraniční kontrolou zaměstnávaly 2,5 % všech zaměstnanců v OKEČ 642, v r. 2006 to již bylo 75,2 %. Pro srovnání: v celém podnikatelském sektoru NH pracovalo ve stejném roce v podnicích pod zahraniční kontrolou necelých 27 % zaměstnanců.

2.2.2 Mzdy

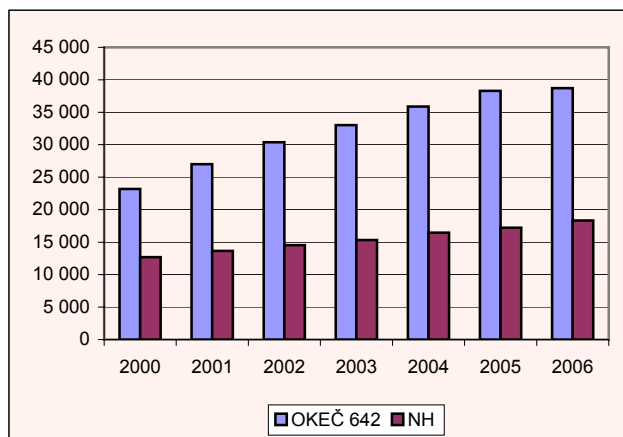
Telekomunikace patřily po celé analyzované období mezi odvětví s nejvyšší mzdovou úrovní v podnikatelském sektoru NH, což je dáno vysokými nároky na kvalifikaci pracovních sil.

Výše průměrné mzdy v r. 2006 činila v telekomunikacích 38 722 Kč, což bylo, vyjádřeno nominální hodnotou³, o 67 % více než v r. 2000 (průměrný roční růst 8,9 %). Vzhledem ke skutečnosti, že rostla rychleji než průměrná mzda za celý podnikatelský sektor NH (viz přílohová Tabulka č. 5), zvýšila se ve sledovaném období mzdová diference průměrného zaměstnance telekomunikací a podnikatelského sektoru NH z 10 475 Kč v r. 2000 na 20 375 Kč v r. 2006.

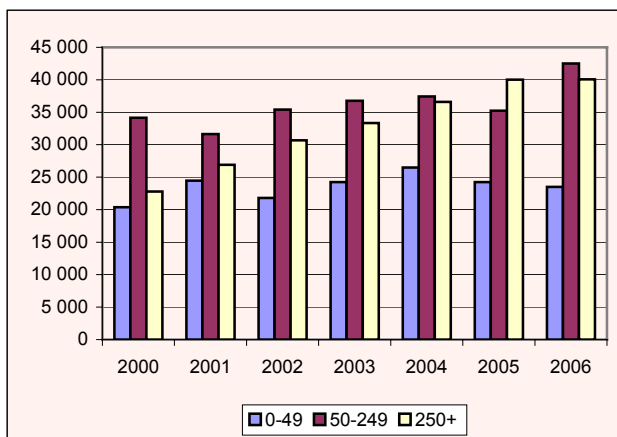
³ Nominální mzdou je myšlena mzda neочиštěná o inflaci.

Hodnoceno podle velikostních skupin, nejvyšší průměrná mzda (42 517 Kč) byla v telekomunikacích zaznamenána v r. 2006 ve středně velkých podnicích. Nejnižší mzdu (23 500 Kč) vyplácely malé ekonomické subjekty, ve kterých byl současně i její nejnižší průměrný meziroční růst (2,4 %). Nejvyšší nárůst za sledované období vykázaly velké podniky, kde se průměrná mzda zvýšila o 75,8 % při průměrném meziročním růstu o 9,9 %.

Graf č. 5 Průměrná nominální mzda v OKEČ 642 a podnikatelském sektoru NH

Graf č. 6 Průměrná nominální mzda podle velikostní struktury ekonomických subjektů v OKEČ 642

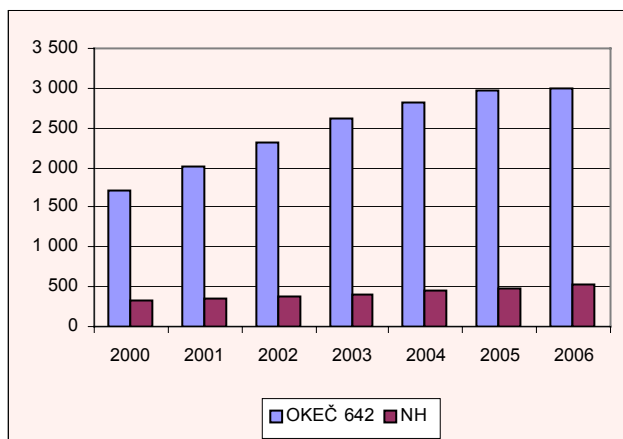
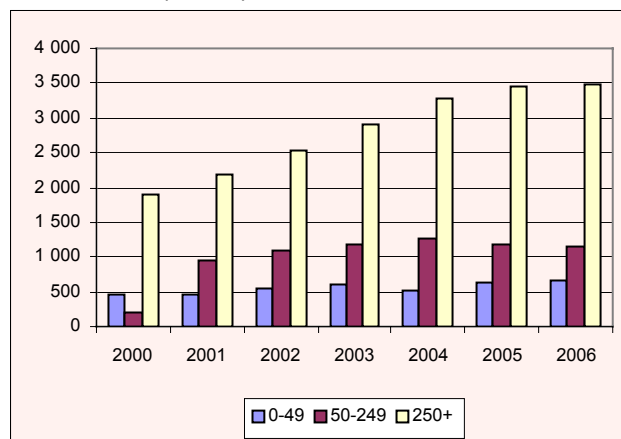
V podnicích pod zahraniční kontrolou byly v r. 2006 zaznamenány průměrné měsíční mzdy ve výši 41 596 Kč, zatímco u zaměstnanců domácích subjektů byly o 11 594 Kč nižší. Ve srovnání se situací v r. 2000 narostl rozdíl o 4 637 Kč. Průměrná dynamika meziročního růstu měsíčních mezd (5,6 %) byla u telekomunikačních podniků pod zahraniční kontrolou o 1,1 p. b. vyšší než u podniků domácích.

V ekonomických subjektech pod zahraniční kontrolou v podnikatelském sektoru NH činily v r. 2006 průměrné měsíční mzdy 23 119 Kč. Podniky pod domácí kontrolou vyplácely v průměru o 6 510 Kč méně, přičemž tento rozdíl v průběhu sledovaného období vzrostl o 1 667 Kč. Oproti telekomunikacím však subjektům pod kontrolou domácího kapitálu rostly mzdy rychleji než subjektům pod zahraniční kontrolou (růst o 5,7 %, resp. 5,5 %).

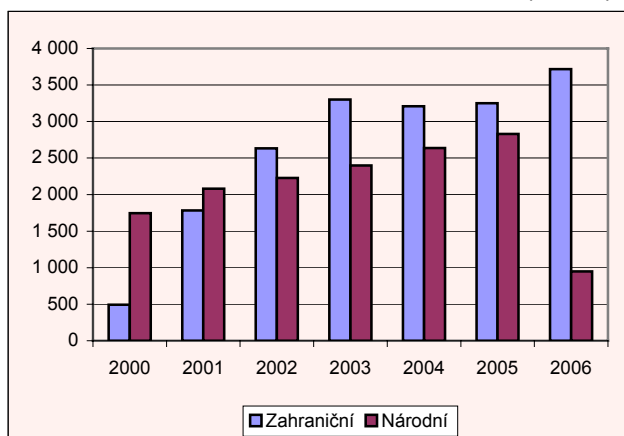
2.2.3 Produktivita práce

Stejně jako v případě průměrných měsíčních mezd, také produktivita práce v odvětví telekomunikací patřila ve všech letech hodnoceného období mezi nejvyšší v podnikatelském sektoru NH.

Průměrná produktivita práce na jednoho pracovníka v období 2000 – 2006 činila v telekomunikacích 2 457 tis. Kč, což bylo zhruba šestkrát více než v podnikatelském sektoru NH celkem, kde průměrná produktivita dosahovala 410 tis. Kč. Také průměrná meziroční dynamika produktivity práce vykazovala o 1,2 p. b. vyšší růst než v NH, kde rostla o 8,6 %.

Graf č. 7 Průměrná produktivita práce v OKEČ 642 a pod. sektoru NH (tis. Kč)**Graf č. 8** Průměrná produktivita práce podle velikostní struktury ekonomických subjektů v OKEČ 642 (tis. Kč)

Produktivita práce je ilustrativní příklad heterogenity hodnot ukazatelů v telekomunikacích z hlediska velikostní struktury. Nejvyšší průměrnou produktivitu práce (2 749 tis. Kč) zaznamenaly velké ekonomické subjekty s 250 a více zaměstnanými osobami. Nejvyšší průměrné meziroční tempo růstu (téměř 35 %) dosáhla skupina středně velkých podniků. Nejnižší průměrnou produktivitu (566 tis. Kč) a současně nejnižší průměrné tempo růstu (5,9 %) vykázaly malé podniky, což byla zároveň jediná velikostní skupina, kde průměrná dynamika růstu byla nižší než u podnikatelského sektoru NH (9,7 %).

Graf č. 9 Průměrná produktivita práce v podnicích pod zahraniční a domácí kontrolou v OKEČ 642 (tis. Kč)

Průměrný meziroční růst produktivity práce u zahraničních telekomunikačních podniků činil 40 %, zatímco domácí podniky zaznamenaly meziroční pokles o 9,6 %. K tomuto vývoji přispěla skutečnost, že největší podniky ze skupiny ekonomických subjektů s 250 a více zaměstnanými osobami, vykazující nejvyšší účetní přidanou hodnotu na pracovníka, přešly ze sektoru domácích podniků do sektoru podniků pod zahraniční kontrolou.

Rovněž v podnikatelském sektoru NH dosahovaly subjekty pod zahraniční kontrolou vyšší průměrnou produktivitu práce (zhruba dvojnásobnou) než podniky domácí, narozdíl od telekomunikací však domácím podnikům rostla v průměru rychleji než podnikům zahraničním, a to o 0,4 p. b.

2.3 Účetní přidaná hodnota

Podniky odvětví telekomunikací vytvořily v analyzovaném období průměrnou roční účetní přidanou hodnotu ve výši 61,6 mld. Kč, což odpovídá téměř 4 % podílu v rámci podnikatelského sektoru NH. Pro zajímavost: Jednalo se o druhý nejvyšší podíl ze všech odvětví členěných na 3 místa OKEČ.

Přírůstek výkonů (42 %) byl v letech 2000 - 2006 o téměř 3 p.b. vyšší než nárůst výkonové spotřeby, což se odrazilo ve zvýšení účetní přidané hodnoty přibližně o 45 %. Výrazný růst zaznamenala účetní přidaná hodnota zejména v první polovině hodnoceného období, v letech 2003, 2004 a 2006 rostly výkony naopak pomaleji než výkonová spotřeba (viz Tab. č. 3).

Tab. č. 3 Účetní přidaná hodnota v OKEČ 642

		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Účetní přidaná hodnota	mil. Kč	48 447	55 553	61 304	64 656	64 010	66 999	70 120
	index	x	114,7	110,4	105,5	99,0	104,7	104,7
Výkony	mil. Kč	93 237	104 635	109 332	115 631	118 968	124 225	132 499
	index	x	112,2	104,5	105,8	102,9	104,4	106,7
Výkonová spotřeba	mil. Kč	44 790	49 082	48 028	50 975	54 959	57 226	62 379
	index	x	109,6	97,9	106,1	107,8	104,1	109,0

2.4 Vývoj a struktura výnosů a nákladů

2.4.1 Výnosy

Struktura celkových výnosů odvětví telekomunikací se mezi lety 2000 - 2006 výrazně změnila. Na počátku analyzovaného období existoval relativně vyrovnaný poměr mezi výnosy získanými z provozně-hospodářské činnosti a finančními výnosy. Většina výnosů v r. 2006 však již pocházela z provozně-hospodářské činnosti – tedy z činnosti, pro kterou jsou telekomunikační podniky primárně určeny.

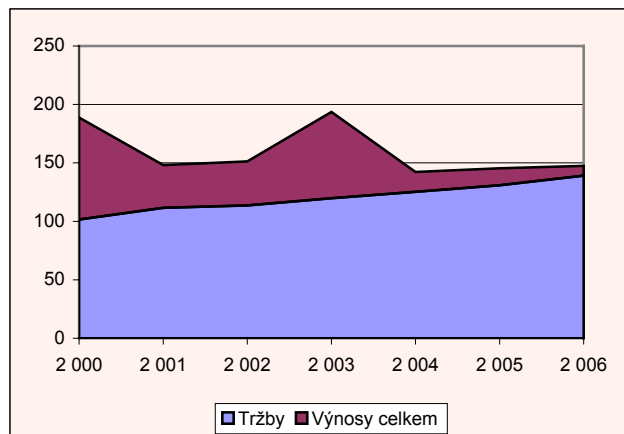
Nejvýznamnější položkou výnosů ve všech hodnocených letech byly tržby, ale zatímco v r. 2000 jejich podíl činil necelých 54 %, v r. 2006 narostl na 94 %. Přestože se v průběhu analyzovaného období zvýšil objem tržeb v běžných cenách o téměř 37 %, hlavní příčinou strukturálních změn se stal vývoj finančních výnosů, které klesly o 97 %. Vývoj finančních výnosů tak ovlivnil celkové výnosy telekomunikací, které navzdory zmiňovanému růstu tržeb byly v roce 2006 o téměř 22 % nižší než v roce 2000. Vysoký objem finančních výnosů byl specifikem skupiny velkých podniků. U středně velkých a malých podniků se za analyzované období průměrný podíl této položky na výnosech pohyboval pod 5%.

Tržby ve stálých cenách vzrostly v letech 2000 – 2006 o 63 %. Z porovnání vývoje (viz Graf. č. 11) v běžných a stálých cenách vyplývá, že v telekomunikacích došlo k poměrně výraznému snížení cen.

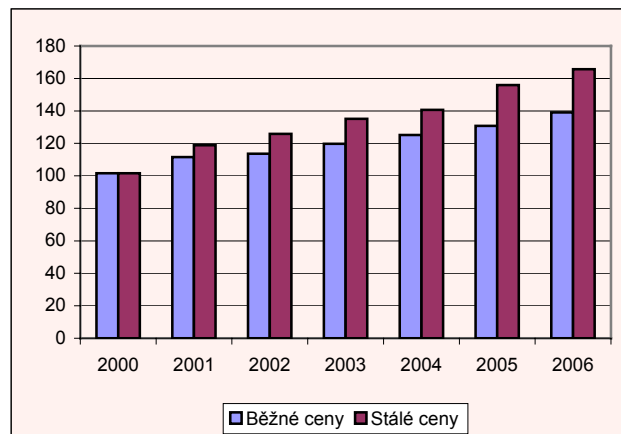
Podnikatelskému sektoru NH se v hodnoceném období zvýšily výnosy o téměř 50 %, přičemž jejich nejvýznamnější položka - tržby - vzrostla o 58 %. Narozdíl od telekomunikací byl podíl tržeb na celkových

výnosech stabilnější a varioval od 86 % do 92 %. Mírné navýšení podílu bylo dáno skutečností, že tržby byly v rámci podnikatelského sektoru NH nejdynamičtěji rostoucí částí výnosů.

Graf č. 10 Podíl celkových tržeb na výnosech OKEČ 642 (mld. Kč)

Graf č. 11 Tržby v telekomunikacích (mld. Kč)

2.4.2 Náklady

Náklady telekomunikačního odvětví se mezi lety 2000 – 2006 snížily o téměř 24 %. Příčina poklesu byla odrazem strukturálních změn v celkových výnosech, neboť společně se snižováním finančních výnosů klesaly i finanční náklady.

Tab. č. 4 Výnosy a náklady v OKEČ 642

		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Výnosy	mil. Kč	188 810	148 142	151 248	193 514	142 238	145 396	147 395
	index	x	78,5	102,1	127,9	73,5	102,2	101,4
z toho tržby	mil. Kč	101 622	111 556	113 622	119 759	125 146	130 783	139 051
	index	x	109,8	101,9	105,4	104,5	104,5	106,3
Náklady	mil. Kč	170 827	144 561	147 433	184 874	124 834	129 687	129 930
	index	x	84,6	102,0	125,4	67,5	103,9	100,2
z toho výkonová spotřeba	mil. Kč	44 790	49 082	48 028	50 975	54 959	57 226	62 379
	index	x	109,6	97,9	106,1	107,8	104,1	109,0
HV po zdanění	mil. Kč	17 983	3 581	3 815	8 640	17 404	15 709	17 465
	index	x	19,9	106,6	226,4	201,4	90,3	111,2

Ve struktuře nákladů představovaly v letech 2000 a 2003 významnou složku právě finanční náklady (na celku se podílely zhruba jednou třetinou). Postupně se však největší nákladovou položkou stala výkonová spotřeba, která v r. 2006 tvořila již téměř polovinu celkových nákladů (48 %), a finanční náklady se staly marginální složkou (podíl cca 3 %).

V rámci výkonové spotřeby měl ve všech analyzovaných letech nejvýznamnější podíl, variující okolo 90 %, nákup služeb.

Podíl osobních nákladů na celkových nákladech telekomunikací se v hodnoceném období zvýšil z necelých 7 % v r. 2000 na 12 % v r. 2006. Podíl stejného ukazatele v podnikatelském sektoru NH zůstal relativně stabilní, když vzrostl z 9,6 % v r. 2000 na 10,2 % v r. 2006.

Relativně vysoký nárůst osobních nákladů v telekomunikacích potvrzuje i ukazatel personální intenzity. Zatímco v roce 2000 bylo třeba vynaložit na 1000 Kč výnosů 62 Kč mzdových a osobních nákladů, v roce 2006 to bylo již 106 Kč. V podnikatelském sektoru NH spadala hodnota tohoto ukazatele po celé sledované období do intervalu 95 – 102 Kč.

Nákladovost výnosů se pohybovala v rámci intervalu (88,2 %; 97,6 %). V průměru dosáhla úrovně 92,4 %, což bylo méně než u průměrného podniku v podnikatelském sektoru NH.

2.4.3 Hospodářský výsledek

Čistý zisk telekomunikací v hodnoceném období značně kolísal (variační koeficient dosáhl hodnoty 50,2 %). Maximální úroveň 18 mld. Kč dosáhl v r. 2000. V letech 2001 a 2002 klesl pod 4 mld. Kč a přes dynamický růst v následujících letech už hodnotu výchozího roku nedosáhl. Přesto patřily telekomunikace k vysoce ziskovým odvětvím podnikatelského sektoru.

Tab. č. 5 Provozní náklady a výnosy v OKEČ 642

		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Provozní výnosy	mil. Kč	106 140	118 600	122 435	124 742	130 495	135 751	144 457
	index	x	111,7	103,2	101,9	104,6	104,0	106,4
Provozní náklady	mil. Kč	94 161	104 481	110 617	121 825	113 818	117 775	123 297
	index	x	111,0	105,9	110,1	93,4	103,5	104,7
Provozní HV	mil. Kč	11 980	14 119	11 818	2 917	16 677	17 977	21 160
	index	x	117,9	83,7	24,7	571,7	107,8	117,7

Vzhledem k ekonomické činnosti telekomunikací a vysokým finančním výnosům, především v první polovině hodnoceného období, je vhodné pro doplnění zmínit vývoj provozního hospodářského výsledku před zdaněním. Telekomunikace dosáhly nejlepšího provozního hospodářského výsledku ve výši 21 mld. v posledním hodnoceném roce, jednalo se o 77 % růst oproti r. 2000. S výjimkou let 2002 a 2003 provozní hospodářský výsledek rostl.

Tab. č. 6 Podíl jednotlivých velikostních skupin ekonomických subjektů na hospodářském výsledku OKEČ 642

			2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Hospodářský výsledek		mil. Kč	17 983	3 581	3 815	8 640	17 404	15 709	17 465
v tom	0-49	mil. Kč	-1 380	-712	-444	-237	-228	-336	265
		podíl na HV	-7,7	-19,9	-11,6	-2,7	-1,3	-2,1	1,5
	50-249	mil. Kč	-1 664	-611	-976	-57	102	-364	-222
		podíl na HV	-9,3	-17,1	-25,6	-0,7	0,6	-2,3	-1,3
	250 a více	mil. Kč	21 027	4 904	5 236	8 933	17 529	16 410	17 422
		podíl na HV	116,9	137,0	137,2	103,4	100,7	104,5	99,8

V roce 2006 bylo v telekomunikacích zjištěno 545 (86,5 %) ziskových a 85 neziskových podniků. Jednalo se o nejlepší výsledek v celém hodnoceném období. Ve stejném roce bylo v podnikatelském sektoru NH téměř 85 % ziskových podniků. Narozdíl od telekomunikací, kde se procento ziskových podniků pohybovalo ve sledovaném období v intervalu (53 %; 86,5 %) a průměr činil 70,3 %, podnikatelský sektor NH vykazoval stabilnější procento ziskových podniků v intervalu (81,8 %; 85,0 %) s průměrem 83,5 %.

Zisk odvětví telekomunikací generovaly převážně velké podniky, zatímco skupina malých a středně velkých ekonomických subjektů vykazovala, až na výjimky (viz Tab. č. 6), záporný hospodářský výsledek.

I na struktuře zisku se jasně projevil přechod největších telekomunikačních podniků pod zahraniční kontrolu (viz Tab. č. 7)

Tab. č. 7 Podíl národních a zahraničních ekonomických subjektů na hospodářském výsledku OKEČ 642

			2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Hospodářský výsledek		mil. Kč	17 983	3 581	3 815	8 640	17 404	15 709	17 465
v tom	Národní	mil. Kč	19 463	6 947	5 379	5 386	13 948	12 667	465
		podíl na HV	108,2	194,0	141,0	62,3	80,1	80,6	2,7
	Zahraniční	mil. Kč	-1 479	-3 366	-1 564	3 254	3 456	3 042	17 000
		podíl na HV	-8,2	-94,0	-41,0	37,7	19,9	19,4	97,3

2.5 Vývoj a struktura majetku a kapitálu

2.5.1 Aktiva

Aktiva odvětví telekomunikací se v r. 2006 podílela na celkovém objemu majetku podnikatelského sektoru NH 3 %, což bylo o 2 p.b. méně než v r. 2000. Ve snížení podílu se odrazil protichůdný vývoj objemu celkových aktiv v rámci podnikatelského sektoru NH a telekomunikací. Zatímco majetek podnikatelského sektoru vzrostl v hodnoceném období o téměř 34 %, v telekomunikacích naopak klesl o 18,2 %. Snížení objemu celkových aktiv v telekomunikacích ovlivňoval vývoj stálého i oběžného majetku. Zatímco objem stálých aktiv se mezi roky 2000 – 2006 snížil o 14 %, oběžná aktiva klesla o téměř 25 %.

Stálá aktiva tvořila po celé analyzované období nejvýznamnější část celkových aktiv v telekomunikacích. Jejich průměrný podíl v letech 2000 - 2006 činil 81,3 % a v jednotlivých letech se pohyboval v intervalu (76,5 %; 84,5 %). Průměr podnikatelského sektoru NH byl o 27 p. b. nižší.

Díky složce stálých aktiv se telekomunikace vyznačovaly vysokou vázaností kapitálu v celkových aktivech. Průměrná **doba obratu aktiv** činila v hodnoceném období 584 dní, zatímco u průměrného ekonomického subjektu z podnikatelského sektoru NH se jednalo o 269 dní.

Ještě výraznější rozdíl než u doby obratu celkových aktiv panoval mezi telekomunikacemi a podnikatelským sektorem NH u **doby obratu stálých aktiv**. Zatímco průměrná hodnota ukazatele za analyzované období u telekomunikačního podniku činila 475 dní, u průměrného reprezentanta podnikatelského sektoru 144 dní.

Tab. č. 8 Celková aktiva v OKEČ 642

			2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Celková aktiva		mil. Kč	275 640	279 839	274 685	265 718	240 296	249 908	225 524
		index	x	101,5	98,2	96,7	90,4	104,0	90,2
z toho	stála aktiva	mil. Kč	210 733	232 102	222 161	220 424	203 113	203 698	180 604
		index	x	110,1	95,7	99,2	92,1	100,3	88,7
	oběžný majetek	mil. Kč	57 347	40 602	47 320	42 472	33 544	44 521	43 208
		index	x	70,8	116,5	89,8	79,0	132,7	97,1

Ve struktuře stálých aktiv došlo v hodnoceném období k relativně významným změnám. Objem jejich nejvýznamnější složky, dlouhodobého hmotného majetku, zaznamenal pokles o téměř 27 %. Naopak dlouhodobý nehmotný majetek vzrostl o téměř 150 %. V důsledku toho se podíl DHM na celkových aktivech snížil z 90,2 % v r. 2000 na 77,2 % v r. 2006 a naopak podíl DNM narostl z 6,5 % na 19 %. Objem třetí složky stálých aktiv, dlouhodobého finančního majetku, značně varioval (variační koeficient dosáhl hodnoty 86 %) a jeho podíl na stálých aktivech se pohyboval v intervalu (1,1 %; 21,7 %).

V rámci oběžného majetku klesal podíl pohledávek a zásob ve prospěch krátkodobého finančního majetku. Zatímco v r. 2000 se pohledávky a zásoby podílely na celkových oběžných aktivech ze 66,1%, resp. 8,8 %, v r. 2006 to již bylo 49,1 %, resp. 5,6 %. Oproti tomu podíl krátkodobého finančního majetku se zvýšil z 25,1 % v r. 2000 na 45,2 % v r. 2006.

Za povšimnutí stojí nízký podíl zásob na oběžném majetku potvrzující příslušnost telekomunikací k odvětvím, jejichž hlavní ekonomickou činností je prodej vlastních služeb. Dobře to ilustruje ukazatel **doby obratu zásob**. V průměrném telekomunikačním podniku byly zásoby vázány 8 dní, což je o 22 dní méně než u průměrného podniku podnikatelského sektoru NH.

Doba obratu oběžného majetku se u telekomunikací a NH, narozdíl od doby obratu dlouhodobého majetku, výrazně neliší. Zatímco průměrný telekomunikační podnik měl dobu obratu oběžného majetku 100 dní, průměr v rámci podnikatelského sektoru NH činil 118 dní.

2.5.2 Pasiva

Na straně pasiv telekomunikačního odvětví byl po celé hodnocené období nejvýznamnější složkou vlastní kapitál. Jeho podíl na celkovém kapitálu se zvýšil z 55,2 % v r. 2000 na 68,2 % v r. 2006. Vývoj nebyl dán nárůstem objemu vlastního kapitálu, který se v hodnoceném období zvýšil jen o 1,2 %, ale především snížením cizího kapitálu o 38,5 % (viz Tab. č 9).

Tuto situaci potvrzuje i ukazatel **míry zadluženosti**, ze kterého vyplývá, že průměrný podíl cizího kapitálu na celkových pasivech během hodnoceného období činil 36 %, přičemž ani v jednom analyzovaném roce nepřekročil 50 % a v letech 2005 – 2006 dokonce klesl pod hranici 30 %.

Tab. č. 9 Celková pasiva v OKEČ 642

			2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Celková pasiva		mil. Kč	275 640	279 839	274 685	265 718	240 296	249 908	225 524
		index	x	101,5	98,2	96,7	90,4	104,0	90,2
z toho	vlastní kapitál	mil. Kč	152 100	146 405	152 963	138 342	147 191	171 567	153 864
		index	x	96,3	104,5	90,4	106,4	116,6	89,7
	cizí kapitál	mil. Kč	106 279	110 809	100 144	121 505	85 171	71 923	65 333
		index	x	104,3	90,4	121,3	70,1	84,4	90,8

Jiný úhel pohledu však nabízí míra zadluženosti podle velikostních skupin. Jak už bylo několikrát zdůrazněno, průměry za odvětví jako celek dominantním způsobem ovlivňuje skupina podniků s 250 a více zaměstnanými osobami. Hodnota ukazatele reprezentující průměrného zástupce skupiny středně velkých a malých podniků proto může být diametrálně odlišná. Tato situace nastala i v případě míry zadluženosti. Přítomnost cizího kapitálu byla u středně velkých a malých ekonomických subjektů nejvyšší na počátku hodnoceného období, kdy se u obou velikostních skupin pohybovala okolo 80 %. Postupem času klesla k hranici 50 %, ovšem počáteční vysoké hodnoty se projeví na průměrné míře zadluženosti, která u středně velkých i malých ekonomických subjektů činila shodně 63 %.

2.5.3 Investice

Největší investiční aktivita byla v odvětví zaznamenána v prvních dvou letech hodnoceného období, což souviselo především s procesem vytváření konkurenčního prostředí v segmentu mobilních operátorů a modernizací technologicky zastaralé pevné telefonní sítě. Po ukončení těchto procesů došlo v druhé polovině analyzovaného období k snížení objemu investic.

Tab. č. 10 Pořízení majetku v OKEČ 642

			2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Pořízení majetku celkem		mil. Kč	51 654	61 988	29 343	17 796	15 591	17 591	30 537
		index	x	120,0	47,3	60,6	87,6	112,8	173,6
v tom	hmotný majetek	mil. Kč	44 438	45 872	25 767	14 708	12 822	12 159	13 838
		index	x	103,2	56,2	57,1	87,2	94,8	113,8
	nehmotný majetek	mil. Kč	7 216	16 115	3 576	3 087	2 769	5 432	16 698
		index	x	223,3	22,2	86,3	89,7	196,2	307,4

2.6 Rentabilita

2.6.1 Rentabilita aktiv

S výjimkou let 2001 a 2005 zisk odvětví telekomunikací postupně rostl a výše aktiv klesala. Vývoj těchto ukazatelů ovlivnil i vývoj rentability aktiv, která až na uvedené roky měla rostoucí charakter. Nejnižší hodnoty 1,3 % dosáhla v roce 2001 a naopak nejvyšší úroveň 7,7 % v roce 2006. Průměrná hodnota představovala 4,7 % a za analyzované období tak byla téměř na úrovni podnikatelského sektoru NH (4,9 %).

2.6.2 Rentabilita vlastního kapitálu

Míru rentability vlastního kapitálu, při již zmíněné relativně stabilní úrovni vlastního kapitálu (variační koeficient dosáhl hodnoty 6 %), ovlivnila především variující úroveň zisku. Nejnižší úrovně (2,4 %) dosáhl ukazatel, stejně jako v případě rentability aktiv, v roce 2001. Naopak nejvyšší zisk na jednu korunu vlastního kapitálu (11,8 %) dosáhlo telekomunikační odvětví shodně v letech 2000 a 2004. Narozdíl od ROA však průměrná hodnota ROE za analyzované období (8 %) byla o 2,8 p. b. nižší než průměr podnikatelského sektoru jako celku.

2.7 Likvidita

2.7.1 Okamžitá likvidita

Hodnota ukazatele okamžité likvidity se za jednotlivé roky analyzovaného období pohybovala v intervalu (0,3; 0,9) při průměru 0,5. Ukazatel vykazoval vysokou míru variability, o čemž svědčí směrodatná odchylka 0,2 a variační koeficient na úrovni 43 %. Spodní hranice doporučeného intervalu poměru mezi pohotovými platebními prostředky a krátkodobými závazky (0,9; 1,1) dosáhlo odvětví pouze v posledním hodnoceném roce.

Z hlediska doporučených hodnot ukazatele byl s průměrem 0,5 poměr pohotových platebních prostředků ke krátkodobým závazkům nejpříznivější u skupiny velkých podniků. Průměrný koeficient okamžité likvidity malých podniků byl 0,2, u ekonomických subjektů s 50 – 249 zaměstnanými osobami 0,3.

2.7.2 Pohotová likvidita

Schopnost telekomunikačního odvětví krýt svými pohledávkami a pohotovými platebními prostředky krátkodobé dluhy se v hodnocených letech pohybovala v intervalu (0,8; 1,8). Do doporučeného intervalu (1,0; 1,5) nespádala v letech 2001 (0,8), 2005 (1,7) a 2006 (1,8). Průměrná hodnota pohotové likvidity dosáhla v letech 2000 – 2006 úrovně 1,2 při směrodatné odchylce 0,3.

2.7.3 Běžná likvidita

Hodnota běžné likvidity se v analyzovaném období pohybovala v intervalu (0,9; 1,9). V průměru převyšoval oběžný majetek stav krátkodobých závazků 1,3krát při směrodatné odchylce 0,3. Ani v jednom hodnoceném roce nespádala běžná likvidita do doporučovaného intervalu (2,0; 2,5). Nejblíže k dosažení doporučovaných hodnot byl rok 2006 (1,9).

Další údaje o odvětvích dopravy a spojů, které nejsou součástí textové nebo přílohové části této analytické publikace je možné najít ve formě časových řad nebo elektronických publikací na webových stránkách ČSÚ (http://czso.cz/csu/redakce.nsf/i/doprava_a_spoje).

2.8 Závěr

Telekomunikace jsou primárně zaměřené na poskytování služeb v podobě přenosu informací (hlas, data, video atd.) ve stále větším objemu a kvalitě. Nezbytnou podmínkou bezproblémového přenosu informací je odpovídající technologické zázemí a vysoce kvalifikovaná pracovní síla. Zajištění odpovídajících telekomunikačních služeb tak vyžaduje objem dlouhodobého hmotného i nehmotného majetku a mzdovou úroveň významně převyšující průměr podnikatelského sektoru NH. Na druhou stranu splnění těchto podmínek logicky znamená vysoké vstupní náklady pro každý ekonomický subjekt, který by se chtěl stát významnou telekomunikační společností s celostátní působností. Jinými slovy platí, že společnost vstupující na telekomunikační trh se v počátečním období budování (anebo pronájmu) přenosové páteřní sítě a získávání zákazníků musí připravit, že náklady převýší výnosy a hospodářský výsledek skončí ve ztrátě.

Vysoké nároky na investice a konkurenční prostředí nutí velké podniky hledat vhodné silné partnery – nejlépe z řad nadnárodních telekomunikačních gigantů – do role strategických investorů. Naopak investoři mají zájem o lokální telekomunikační podniky pro další expanzi a posilování globálních pozic. Tato situace se na českém telekomunikačním trhu jasně projevila v analyzovaném období, kdy největší telekomunikační podniky ovládl zahraniční kapitál.

Vstupní náklady, budování a modernizace infrastruktury a relativně přísné podmínky k získání telekomunikační licence mají za následek, že v telekomunikacích působí omezený počet ekonomických subjektů a odvětví nepatří z hlediska absolutního počtu zaměstnanců k významným zaměstnavatelům v rámci národního hospodářství. Na druhou stranu tato relativně nevelká skupina vytváří významnou část účetní přidané hodnoty podnikatelského sektoru NH.

2.9 Seznam tabulek a grafů

2.9.1 Tabulky v textu

Tab. č. 1 Přehled použitých ukazatelů

Tab. č. 2 Metody elementární analýzy

Tab. č. 3 Účetní přidaná hodnota v OKEČ 642

Tab. č. 4 Výnosy a náklady v OKEČ 642

Tab. č. 5 Provozní náklady a výnosy v OKEČ 642

Tab. č. 6 Podíl jednotlivých velikostních skupin ekonomických subjektů na hospodářském výsledku OKEČ 642

Tab. č. 7 Podíl národních a zahraničních ekonomických subjektů na hospodářském výsledku OKEČ 642

Tab. č. 8 Celková aktiva v OKEČ 642

Tab. č. 9 Celková pasiva v OKEČ 642

Tab. č. 10 Pořízení majetku v OKEČ 642

2.9.2 Grafy v textu

Graf č. 1 Vývoj počtu ekonomických subjektů v OKEČ 642

Graf č. 2 Vývoj poměru mezi právnickými a fyzickými osobami v OKEČ 642

Graf č. 3 Vývoj počtu zaměstnanců v OKEČ 642

Graf č. 4 Podíl podniků pod zahraniční a domácí kontrolou na počtu zaměstnanců v OKEČ 642

Graf č. 5 Průměrná nominální mzda v OKEČ 642 a podnikatelském sektoru NH

Graf č. 6 Průměrná nominální mzda podle velikostní struktury ekonomických subjektů v OKEČ 642

Graf č. 7 Průměrná produktivita práce v OKEČ 642 a pod. sektoru NH (tis. Kč)

Graf č. 8 Průměrná produktivita práce podle velikostní struktury ekonomických subjektů v OKEČ 642 (tis. Kč)

Graf č. 9 Průměrná produktivita práce v podnicích pod zahraniční a domácí kontrolou v OKEČ 642 (tis. Kč)

Graf č. 10 Podíl celkových tržeb na výnosech OKEČ 642 (mld. Kč)

Graf č. 11 Tržby v telekomunikacích (mld. Kč)

2.9.3 Tabulky v příloze

Tab. č. 1 Počet podniků a počet pracovníků v podnikatelském sektoru NH

Tab. č. 2 Počet podniků a počet pracovníků v telekomunikacích

Tab. č. 3 Procento podniků pod zahraniční kontrolou podle velikostních skupin v telekomunikacích a podnikatelském sektoru NH

Tab. č. 4 Procento zaměstnanců v podnicích pod zahraniční kontrolou podle velikostních skupin v telekomunikacích a podnikatelském sektoru NH

Tab. č. 5 Průměrná nominální mzda podle velikostních skupin v telekomunikacích a podnikatelském sektoru NH

Tab. č. 6 ÚPH na pracovníka podle velikostních skupin v telekomunikacích a podnikatelském sektoru NH

Tab. č. 7 Výkony vč. obchodní marže podle velikostních skupin v telekomunikacích a podnikatelském sektoru NH

Tab. č. 8 Výkonová spotřeba podle velikostních skupin v telekomunikacích a podnikatelském sektoru NH

Tab. č. 9 Účetní přidaná hodnota podle velikostních skupin v telekomunikacích a podnikatelském sektoru NH

Tab. č. 10 Výnosy, náklady a hospodářský výsledek v telekomunikacích a podnikatelském sektoru NH

Tab. č. 11 Aktiva a pasiva v podnikatelském sektoru NH

Tab. č. 12 Aktiva a pasiva v telekomunikacích

Tab. č. 13 Rentabilita celkových aktiv (ROA) podle velikostních skupin v telekomunikacích a podnikatelském sektoru NH

Tab. č. 14 Doba obratu celkových aktiv podle velikostních skupin v telekomunikacích a podnikatelském sektoru NH

Tab. č. 15 Rentabilita vlastního kapitálu (ROE) podle velikostních skupin v telekomunikacích a podnikatelském sektoru NH

Tab. č. 16 Doba obratu vlastního kapitálu podle velikostních skupin v telekomunikacích a podnikatelském sektoru NH

Tab. č. 17 Míra zadluženosti podle velikostních skupin v telekomunikacích a podnikatelském sektoru NH

Tab. č. 18 Běžná likvidita podle velikostních skupin v telekomunikacích a podnikatelském sektoru NH

Tab. č. 19 Pohotová likvidita podle velikostních skupin v telekomunikacích a podnikatelském sektoru NH

Tab. č. 20 Okamžitá likvidita podle velikostních skupin v telekomunikacích a podnikatelském sektoru NH

Tab. č. 21 Vybrané ukazatele v telekomunikacích a podnikatelském sektoru NH